

FTEA12:2

Filosofisk metod

Att värdera en argumentation II

Två strategier vid argumentationsutvärdering: kort repetition

- **Den kriteriella metoden:** Ett BRA argument är ett argument som uppfyller vissa kriterier.

det är klart och entydigt uttryckt

premisserna är relevanta för slutsatsen

premisserna ger slutsatsen adekvat stöd

premisserna är sanna eller åtminstone i hög grad sannolika (undantag för kontrafaktiska argument etc.)

om argumentet är deduktivt så är det logiskt giltigt

- **Felslutsmetoden:** Ett DÅLIGT argument är ett argument i vilket något av en hel katalog av s k "felslut" (som kan vara informella) begås.

Klassiska "felslut"

1. **"Bekräftande av konsekventen" och "förnekande av antecedenten"**
Två vanliga deduktiva slutledningar som är logiskt ogiltiga.
2. **Distractionsfällor**
Missbruk av konnektiven ("och", "eller", "om ...så" etc.) på ett sådant sätt att man distraheras från det faktum att ett visst påstående är uppenbart falskt.
3. **Sannolikheter**
Argument baserade på felaktig förståelse av sannolikheter.
4. **Vädjan till motiv istället för sakligt stöd**
Argument som primärt vädjar till olika psykologiska faktorer som stöd för sin tes – och som därmed misslyckas med att ge denna sakligt, rationellt stöd.
5. **Byta ämne**
Argument som byter ämne genom att diskutera ett påståendes ursprung snarare än de sakskalet det finns att tro att påståendet är sant.
6. **Missa poängen**
Argument som på olika vis ej lyckas understödja slutsatsen på ett substantiellt vis.
7. **Självupplösande argument**
Argument som förgör sig själva.
8. **Kategorimisstag**
Misstag som beror på att man kategoriserar ett fenomen på ett felaktigt vis.

Modus ponens

(logiskt giltig - bevisa gärna med hjälp av sanningsvärdestabell)

$$P \rightarrow Q$$
$$\underline{P}$$
$$Q$$

Bekräftande av konsekventen

(logiskt ogiltig – bevisa gärna med hjälp av sanningsvärdestabell)

$P \rightarrow Q$

Q

P

Modus Tollens

(logiskt giltig - bevisa gärna med hjälp av sanningsvärdestabell)

$$P \rightarrow Q$$
$$\underline{\neg Q}$$
$$\neg P$$

Förnekande av antecedenten

(logiskt ogiltig – bevisa gärna med hjälp av sanningsvärdestabell)

$$P \rightarrow Q$$
$$\underline{\neg P}$$
$$\neg Q$$

Uppgift!

Vilka argument är giltiga/ogiltiga? Ange deras kategoritillhörighet!

- (1) Om Lisa tvättar bilen, så får Lisa 100 kr. Lisa tvättar inte bilen. Alltså får Lisa inte 100 kr.
- (2) Om Lisa tvättar bilen, så får Lisa 100 kr. Lisa får 100 kr. Alltså tvättar Lisa bilen.
- (3) Om Lisa tvättar bilen, så får Lisa 100 kr. Lisa får inte 100 kr. Alltså tvättar inte Lisa bilen.
- (4) Om Lisa tvättar bilen, så får Lisa 100 kr. Lisa tvättar bilen. Alltså får Lisa 100 kr.

Distraktionsfällor

(A) Det falska dilemmat ("ELLER")

Du är antingen min vän eller min fiende.
Människan är antingen helt god eller helt ond.
Ett objekt observeras antingen som det är, eller så observeras det inte (direkt) överhuvudtaget.

(B) Argument från okunskap (argumentum ad ignoratiam) (Implicit "ELLER")

Eftersom något inte har bevisats falskt, är det bevisligen sant.
Eftersom du inte kan bevisa att spöken inte existerar så måste de existera.
Eftersom vetenskapen inte kan slutgiltigt bevisa existensen av växthuseffekten så finns det troligen ingenting sådant.

(C) Komplex fråga ("OCH")

Stödjer du friheten och rätten att bära vapen?
Har du slutat slå din fru?

En vanlig distraktionsfälla...

Hala slänten (slippery slope) ("OM...SÅ")

Om vi förbjuder helautomatiska vapen så kommer det (troligen) inte att dröja länge innan vi förbjuder alla vapen, därifrån är steget sedan inte långt till att vi börjar inskränka andra rättigheter vi har. Slutligen kommer det (sannolikt) att leda till att vi blir en kommuniststat. Så, vi bör inte förbjuda helautomatiska vapen.

Det börjar med en knappnål och slutar med en silverskål.

Sannolikheter

Om jag redan har fått upp krona sju gånger i rad så är sannolikheten att jag får upp krona även nästa gång mindre än 50-50. Jag har fått upp krona sju gånger i rad. Alltså är sannolikheten att jag får upp krona även nästa gång mindre än 50-50.

Vädjan till motiv istället för sakligt stöd

Vädjan till kraft: (argumentum ad baculum)

Om du vill behålla ditt jobb är det bäst att du håller med om våra påståenden.

Vädjan till medlidande: (argumentum ad misericordiam)

Vi hoppas att du ska hålla med om våra slutsatser. Vi har ägnat de senaste tre månaderna åt att arbeta fram dem – många, långa timmar av övertid...

Vädjan till emotiva konsekvenser:

Du kan inte hålla med om att evolutionsläran är sann. Om den är det är vi ju inte mycket bättre än apor.

Du måste tro på Gud, för om Gud inte finns så saknar livet mening.

Fler sätt att vädja till motiv istället för sakligt stöd

Värdeladdat språk:

Alla demokratiska svenskar borde hålla med om att vi ska ha en folkomröstning om EU:s grundlag.

En rationell person skulle hålla med om att skatterna i Sverige är för höga.

Problem: finns det ett helt neutralt språkbruk?

Vädjan till popularitet: (argumentum ad populum)

De flesta tror att växthuseffekten är ett resultat av mänsklig påverkan. Din åsikt är en minoritetsåsikt, så du har nog fel.

Fråga: Är popularitet helt irrelevant?

Byta ämne

Attack på person: (argumentum ad hominem)

1. Smädande:

Jaså, du tycker inte att Ingmar Bergmans film "Det sjunde inseglet" är bra. Men så är du ju också en högst okultiverad person som gillar Hollywoodfilmer.

2. Omständigheter:

Du bör ignorera vad Ericsson-cheferna säger om sitt företag eftersom de har ekonomiskt intresse av att ge en positiv bild av företaget.

3. Tu quoque ("Du också!"):

Du säger att jag inte ska dricka, men du har ju bara varit nykter i ett år nu.

Jaså, du vill avveckla rut-avdraget, men du har ju själv haft städhjälp och gjort skatteavdrag.

Fler sätt att byta ämne...

Vädjan till auktoritet: (argumentum ad verecundiam)

Olämpligt om:

1. auktoriteten inte är expert på just detta ämne
2. experterna på området är oense (omdömesfråga)
3. auktoriteten ifråga skämtade eller inte var vid sina sinnens full bruk (stressad, trött, påverkad...) när han eller hon gjorde påståendet

En känd psykolog, Dr. X, rekommenderar att du använder eltandborste varje dag.

Ekonomerna och nobelpristagaren professor X menar att åtstramning är den bästa politiken vid lågkonjunktur.

Missa poängen

Att förutsätta vad man ska bevisa (petitio principii/begging the question)

Jag tänker, alltså existerar jag.

Halmdockan (straw man):

Vi bör ha obligatorisk allmän värnplikt. De som är emot allmän värnplikt är det i allmänhet av bekvämlighetsskäl, men det finns faktiskt viktigare saker än bekvämlighet.

VÄLVILLIGHETSPRINCIPEN...igen!

Tolka alltid det argument/den teori du är satt att värdera så att resultatet blir så rimligt och övertygande som möjligt. Kritisera sedan denna version av argumentet/teorin.

Självförgörande argument

Argument eller ståndpunkter som kan sägas "såga av grenen de själva sitter på". Om vi betraktar argumentet som sunt (ståndpunkten som sann), måste argumentet vara osunt (ståndpunkten vara falsk).

- ❑ **Extrem relativism:** inga påståenden är absolut (universellt) sanna.
- ❑ **Verifikationism:** bara satser som kan verifieras empiriskt är meningsfulla.

Kategorimisstag

Var är universitetet?

Det var en uppretad folkmassa.

Medvetandet är ett slags objekt och viljan är en del av detta objekt ("spöket i maskinen", G Ryle)